

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ КЕРІВНИХ КАДРІВ КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ

Навчально-науковий інститут сучасного мистецтва

Кафедра режисури та акторської майстерності

імені народної артистки України Лариси Хоролець

АНОТАЦІЯ

ДО ТВОРЧОГО ПРОЄКТУ

«ВИКОНАННЯ РОЛІ АЗИ ЗА П'ЄССОЮ «ФЕНІКС» С. КОТЛЯР»

на здобуття ступеня вищої освіти «Бакалавр»

зі спеціальності 026 «Сценічне мистецтво»,
кваліфікації «Бакалавр сценічного мистецтва,
актор, ведучий театралізованих видовищ»,
освітньо-професійної програми «Акторська майстерність»

Роботу виконала
здобувачка вищої освіти
4 курсу, групи БСМ 12-20/2
Сидоренко Поліна Юріївна

Керівник творчого проєкту –
професор кафедри режисури
та акторської майстерності
імені народної артистки
України Лариси Хоролець,
Заслужений артист України
Зайцев В.П

Допустити до захисту

творчого проєкту

Протокол засідання кафедри

№ ___ від _____

Завідувач кафедри –

професор кафедри, народний артист України

_____ Віктор ГИРИЧ

(підпис)

Київ – 2024

ЗМІСТ

ВСТУП.....	2
РОЗДІЛ 1. ІДЕЙНО-ТЕМАТИЧНИЙ АНАЛІЗ ДРАМАТУРГІЧНОГО ТВОРУ.....	4
1.1 Про автора та епоху	4
1.2 Стислий переказ п'єси.....	5
1.3 Аналіз авторського задуму.....	5
РОЗДІЛ 2. ДІЙОВИЙ АНАЛІЗ П'ЄСИ І РОЛІ	9
2.1 Дійовий аналіз п'єси	9
2.2 Дійовий аналіз ролі	13
РОЗДІЛ 3. ТВОРЧИЙ ЗАДУМ ОБРАЗУ ТА ЙОГО СЦЕНІЧНЕ ВТІЛЕННЯ.....	23
3.1 Творчий задум образу Ази	23
3.2 Сценічне втілення образу Ази	24
ВИСНОВКИ	27
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	28
ДОДАТКИ.....	30

ВСТУП

Актуальність теми дослідження обумовлено умовами сьогодення: у творі порушуються проблеми самореалізації та важливості вибору між моральним становленням особистості, та матеріальним (грошима). На даному етапі людського прогресу, поданий вибір постає перед індивідами кожного дня, як і проблеми зради, щирого кохання, реалізації у мистецтві, ведення бізнесу, нелегальної діяльності, та ін. Попри те, що подана п'єса цікава людям, що мають професійну підготовку у творчій сфері, такі загальнолюдські ідеї неодмінно можуть вважатися актуальними і для фахівців інших галузей.

Метою роботи є отримання результату аналізу поданого матеріалу, який передбачає подальше практичне відтворення атмосфери запропонованих обставин, взаємовідносин між персонажами, лінії дії конкретного образу, зокрема Ази.

Досягнення мети передбачає виконання наступних завдань:

- проаналізувати ідейно-тематичну складову драматургічного твору;
- визначити специфіку жанру;
- розглянути взаємовідносини між персонажами;
- визначити композицію п'єси;
- виявити образність та атмосферу, яку треба втілити під час сценічної дії;
- визначити надзавдання, наскрізну дію, підтекст персонажа;
- охарактеризувати етапи сценічного втілення вистави.

Об'єкт дослідження являє собою п'єсу «Фенікс» С. Котляр, та психологічні аспекти, які впливають на вчинки персонажів.

Предметом дослідження є створення образу Ази за п'єсою «Фенікс» С. Котляр.

Теоретичною та методологічною основою дослідження є положення, сформульовані у працях вітчизняних і закордонних вчених, періодичні видання та статистичні дані офіційних сайтів. При написанні роботи були використані методи аналізу, узагальнення та порівняння.

За своєю структурою анотація складається зі вступу, трьох розділів, які містять у загальній кількості сім підрозділів, висновків, списку використаних джерел і додатків.

РОЗДІЛ 1

ІДЕЙНО-ТЕМАТИЧНИЙ АНАЛІЗ ДРАМАТУРГІЧНОГО ТВОРУ

1.1 Про автора та епоху

Поданий драматургічний твір був написаний у 21 столітті Софією Котляр, якій на момент написання п'єси було двадцять років. Навчаючись за спеціальністю «сценічне мистецтво», ми кожного дня стикаємось з проблемами сценічного характеру, як неточне виконання малюнку ролі, виконавська солідарність і її відсутність, нестача емоційного чи матеріального ресурсу, та форс-мажори. Навчаючись у навчальному закладі вищої освіти за тією ж спеціальністю, Софія Котляр на собі відчула фактичне втілення усіх наведених проблем, що, на мій погляд, і її надихнуло на написання п'єси «Фенікс».

Крізь весь твір Софії головним лейтмотивом лунає питання вибору між реалізацією індивіда у мистецтві, сімейному житті, соціумі та заробітком грошей. І найголовнішим чином, Софія Котляр висвітлює цю ідею через тему контрасту сценічного та позасценічного життя.

Цей матеріал є цікавим не тільки для постановочного процесу, але і для дослідження із метою розкриття психологічних аспектів та запропонованих обставин персонажів що впливають на їхній вибір у поданому питанні.

Окрім цього, під час прочитання п'єси, у читача виникає відчуття специфічної атмосфери, що панує у закладі «Фенікс». Тому постановка вистави на базі поданого твору, дає колосальну кількість можливостей для реалізації режисерського задуму за умови втілення квінтесенції образних бачень, що виникли у виконавців під час прочитання матеріалу.

Також враховуючи факт того, що Софія Котляр присутня безпосередньо у робочому процесі, в рамках локального експерименту, буде цікаво дізнатися, чи вдалося фінальний результат (виставу) наблизити до авторського творчого задуму.

1.2 Стислий переказ сюжету п'єси

Дія п'єси відбувається в місті Нью-Йорк, в кабаре «Фенікс» у 21 столітті. На самому початку на сцені кабаре: з'являється Деймон, який оголошує танцювальний номер. Після танцю дівчата заходять у гримерну кімнату та вчиняють сварку з новою членкинею шоу-балета кабаре «Фенікс» Раміною. Під час сварки, Раміна звертається до танцівниці-циганки Ази, щоб та розклала карти та розповіла про майбутнє, до них під'єднуються дівчата. Аза каже пророцтво, із якого стає очевидно, що на клуб чекають темні часи.

Далі усім працівникам кабаре стає відомо, що хтось із членів робочого складу ділиться інформацією про заклад. Перед усіма членами команди постає завдання знайти зрадника, аби секрети закулісного життя так і залишилися за лаштунками.

Із розвитком подій у п'єсі загострюється рівень напруженості атмосфери, що, очевидно, впливає на психо-емоційний стан кожного з персонажів. Поданий фактор спонукає їх поступово ділитися історіями своїх життів. Пророцтво Ази збувається з кожною новою подією, а паралельно розвивається любовний багатокутник Деймон-Варвара-Генрі-Мері.

У фіналі, шпигун, який накопичував усю необхідну інформацію для облави провоохоронних органів - скидає маску та розповідає історію своєї долі. Всі працівники клубу дізнаються про нелегальну діяльність власника кабаре Генрі. «Фенікс» закривається через торгівлю контрабандними мінералами. Оголошується набір у шоу-балет для нового клубу, який щойно відкрився.

1.3 Аналіз авторського задуму

Тема п'єси. Зображення контрасту сценічного та позасценічного життя виконавців кабаре «Фенікс».

Ідея твору. Засудження нелегальної, аморальної діяльності, яка нехтує та маніпулює особистістю.

Проблематика п'єси. У п'єсі порушено проблеми парадоксального характеру. Це протистояння зради та довіри, любові та ненависті, нелегальної діяльності та чесного життя, помсти та прощення, вигнання та прийняття.

До проблем парадоксального характеру слід віднести ще втілення проблеми самотності у суспільстві. Вона виявляється найбільше у контрасті між жестами уваги до виконавців від аудиторії на сцені та тотальною неможливістю виконавців відчувати себе потрібними у позасценічному житті. І поданий фактор породжує ще ряд проблем, на кшталт залежності, асоціальності, маргіналізації, і т.і.

Твір насичений питаннями різниці світоглядів: будування родинної гармонії чи будування кар'єри.

У проблематику поданого матеріалу також входить складний вибір між моральною та матеріальною складовими життя людини. Цей аспект чітко висвітлюється у виборі між особистісним розвитком та виживанням в умовах нестачі грошей.

І якщо проблеми, які були порушені вище, стосувалися лише окремих персонажів, то поданий вибір постає в житті кожного з персонажів.

Символізм назви. Назва п'єси «Фенікс» вже дає змогу зробити певні висновки про головну думку твору. Попри те, що авторка обрала для назви свого твору слово «Фенікс», це також і назва кабаре-клубу. Нескладно буде розібратися у підтексті, закладеному ще до початку самої дії.

За свідченнями античної міфології, Фенікс є птахом, життя якого триває багато років. Коли ця істота відчуває завершення своїх днів у власному тілі, вона самозапалюється, утворюючи із власного попелу тіло нового пташеняти[1].

В алхімії, тобто в давній галузі натурфілософії, що головним завданням вбачала пошуки філософського каміння (який потрібен для отримання еліксиру життя), Фенікс набуває значення фінального етапу *Opus Magnum*, що з латинської на українську можна перекласти, як «Велика справа», чи «Велика робота»[1].

Фенікс у певний період часу став символом людського відродження, «звільненою душею», – так писав про цю міфічну птаху Карл Юнг[1].

Підсумувавши інформацію про вищенаведені міфи, легенди та твердження про феномен Феніксу, можна дійти висновку про його набуття сенсу безсмертя, оновлення, та вічності.

Та якщо спиратися на вищеописаний сюжет твору, нескладно буде зробити висновок про зв'язок між поданими фактами, та символізмом, закладеним авторкою ще до початку власне твору.

Назва свідчить про певну циклічність окремих явищ: після закриття кабаре «Фенікс» було оголошено набір у шоу-балет для нового клубу.

Але назва нового закладу вже не є таким важливим аспектом, бо читач вже створив для себе логічний нескінченний ланцюжок - на заміну будь-яким злодіям прийдуть інші, що займатимуться знову нелегальною діяльністю, на заміну танцівницям прийдуть молодші дівчата, в яких не буде вистачати досвіду, сили волі та грошей, а на заміну агентам під прикриттям прийдуть нові люди, що подарують надію на справедливість.

Саме тому подана назва може виражати основну думку про нескінчений цикл, який можна порівняти із терміном «сансара», що у філософії та релігії Стародавньої Індії набував схожого значення: кругообіг перероджень душ з однієї оболонки (тобто тіла) в іншу.

Особливості жанру. У поданому творі на тлі детективного розслідування розкриваються долі персонажів по черзі; ставиться акцент на психологічні мотиви вчинків дійових осіб, на їхній шлях приходу до нічного клубу. Незважаючи на те, що артистки шоу-балета заради грошей обрали для себе кар'єру, яка у соціальній ієрархії розташована досить низько, не вони єдині є жертвами так званих «запропонованих обставин» життя. Адже хоча співаки Мері і Деймон працюють за спеціальністю, яку обрали свідомо, вони також змушені працювати у закладі такого роду.

Виходячи з усього вищесказаного, можна зробити висновок про жанр п'єси. Так як наявна сторона розслідування, та на самому початку п'єси читачеві не

надаються факти, які його призвели би до розуміння вірної відповіді на загадку, припускаємо, що поданий матеріал справедливо може вважатися детективом.

Але існує декілька різних видів детективів. Враховуючі фактори розкриття психологічних аспектів дійових осіб, приходимо до судження про такий різновид поданого жанру, як психологічний детектив.

Таким чином, підсумовуючи усе вищесказане, робимо висновок про жанр – подана п'єса може вважатися **психологічно-детективною драмою.**

РОЗДІЛ 2. ДІЙОВИЙ АНАЛІЗ П'ЄСИ І РОЛІ

2.1 Дійовий аналіз п'єси

Фабула п'єси.

1. Пророцтво Ази
2. Мері надає Генрі інформацію про «крису», Варвара підслуховує
3. Варвара шокує танцівниць таємницею про «крису»
4. Сварка Мері і Варвари
5. Алекс розпускає всіх по домах для підготовки до ювілея кабаре-клубу «Фенікс»
6. Мері і Генрі перевіряють товар та розмовляють про «крису», яку так і не знайшли
7. Грета підтримує дівчат перед виходом на шоу до ювілею кабаре «Фенікс»
8. Генрі і Деймон анонсують продаж товарів
9. Алекс розкриває свою особистість та заарештовує весь колектив
10. Оголошується набір до нового шоу-балету

Місце і час подій. Події відбуваються в місті Нью-Йорку в Сполучених Штатах Америки. Події відбуваються в наш час. Про це свідчать репліки про сучасні соціальні мережі «Я такі букети тільки в інстаграмі бачила», можливість знімати світлини на фронтальну камеру телефону «Давай селфі на згадку», та показувати фотографії з галереї на телефоні (сцена, де Кіра показує світлини зі своєю родиною, аби довести аристократичність свого походження).

Нью-Йорк сьогодні і діяльність кабаре. Незважаючи на те, що витoki кабаре, як явища, виникають у Франції у 1852 році, коли Луї Наполеон III видає наказ про заборону співу традиційних пісень шансон у публічних місцях (тим самим, поступово зміщаючи виконавську діяльність артистів в заклади закритого типу, як кафе-шантан, чи кафе-кабаре), сьогодні в Нью-Йорку поданий вид розважальних закладів користується чималим попитом. Як поняття, американське кабаре вбирає у себе сатиру та іронію, що торкається суто

загально-людських принципів і ніколи не чіпає поточних соціальних, чи політичних проблем. Усі номери вечора актуальні, але акцент заходу ставиться на вокальні номери та солістів-співаків.

На даний момент у Нью-Йорку процвітає діяльність не тільки власне кабаре, але і так званих «псевдо-кабаре», програми яких суттєво відрізняються від програми оригіналу своєю примітивністю. Такі заклади використовують термін «кабаре» з метою залучення невибагливих клієнтів та підвищення продажу квитків.

Дійові особи п'єси. У п'єсі наявні дванадцять персонажів, кожен з яких виконує своє надзавдання та веде п'єсу до логічного фіналу. Перейдемо до переліку персонажів:

Генрі – засновник кабарє «Фенікс», який займається нелегальною торгівлею мінералами.

Мері – стара знайома Генрі, вокалістка, співвласниця кабарє.

Алекс – балетмейстер – гей, співробітник ЦРУ.

Деймон – вокаліст-конферансьє.

Раміна – танцівниця, що прийшла у кабарє через борг, пов'язаний зі своєю ігроманією.

Кетрін – танцівниця, дівчина, у якої в пріоритеті відпочинок із заможними чоловіками.

Кіра – танцівниця, дівчина аристократичного походження.

Аїда – танцівниця, розлучена мати.

Варвара – танцівниця, коханка Генрі.

Лола – танцівниця, музикантка з Іспанії.

Аза – танцівниця, циганка з Мексики у вигнанні.

Грета – танцівниця, дочка одного з близьких друзів Генрі, який займався нелегальною діяльністю.

Композиція п'єси.

Вихідна подія. Невідома людина перевертає усі документи в столі Мері, і стає зрозумілим, що у колективі є зрадник.

Експозиція. Пророцтво Ази.

Зав'язка. Мері розказує, Генрі що в колективі завелася «криса».

Розвиток дій. Сварки усіх членів трупи, розкриття власних історій з минулого на тлі нервового напруження, праця дівчат до дня ювілею кабаре-клубу.

Передкульмінація. Грета заходить у гримерну кімнату та каже, що вона боїться за усіх, бо посилена охорона, а Генрі ніяк це не коментує. Натомість, зрозуміло, що зрадника серед дівчат нема, вона підбадьорює їх, і всі йдуть на сцену.

Кульмінація. Генрі анонсує початок продажів, і лунає голос Алекса «Всім залишатися на місцях». Він розказує свою історію, яка привела його у кабаре-клуб.

Розв'язка. Алекс заарештовує усіх. Збувається остання частина пророцтва Ази.

Фінал. Лунає голос, який оголошує набір танцівниць шоу-балету у новий кабаре-клуб.

Коротка характеристика дійових осіб.

Генрі – директор та засновник кабаре тридцяти шести років, який був закоханий у Мері ще зі школи. Загадковий, безжальний, сталевий, пристрасний персонаж, минуле якого відкривається тільки частково у ході п'єси.

Мері – вокалістка та солістка кабаре-клубу «Фенікс» тридцяти п'яти років, яка була закохана у Генрі на початку своєї кар'єри. Працювала в театрі, який закрили через фінансові проблеми; допомогла Генрі відкрити кабаре-клуб з живим звуком, замість звичайного нічного клубу. Зарозуміла, гордовита та нещасна.

Алекс – балетмейстер кабаре-клубу «Фенікс», який насправді за фахом агент ЦРУ під прикриттям. Інтегрується у заклад, та вибудовує довірливі стосунки з усіма його працівниками. Ніжний, принциповий, цілеспрямований.

Деймон – вокаліст-конферансьє тридцяти років. Працював з Мері у театрі, поки місце їхньої роботи не закрили через скрутне становище. Закоханий у Варвару, хоче їй сподобатись, але намагається не нав'язуватись. Сором'язливий, самотній, пливе течією.

Грета - дівчина дев'ятнадцяти років, крадійка з мафіозної родини, знаходиться у кабаре-клубі під захистом Генрі. Живе сама, батько помер, мати за кордоном. Прагне бути лідером і має до цього схильність, чітко відстоює свої кордони. Стійка, чуттєва, кмітлива.

Варвара - дівчина двадцяти трьох років, яка щиро закохана у Генрі, та хоче створити з ним сім'ю. Навчається на мистецтвознавця, бо бачить у цьому сенс. З незахищеної, але багатодітної родини. Пішла працювати у кабаре щоб допомогати своїм батькам з фінансами. Ніжна та добродісна, але і відстоює свої кордони. Прагне від коханої людини уваги та серйозних стосунків.

Раміна – дівчина дев'ятнадцяти років, що відпрацьовує у кабаре борг, який взяла на себе в результаті ігрової діяльності у казино зі своїм хлопцем. Під час останньої гри програли усі боргові гроші Генрі; хлопця кинули до в'язниці, а Раміна відпрацьовує борг в кабаре-клубі «Фенікс». Наївна, вибухова, віддана.

Кіра – дівчина дев'ятнадцяти років із аристократичної родини. Віддає перевагу справжнім почуттям, ненавидить штучність, та зрадників. Вибухова, вольова, щира.

Аза – дівчина двадцяти років, яка втекла із циганського табору через зневажливе ставлення до жінок; циганка із Мексики, має хист до пророцтва, та танців, зчитує справжні емоції людей та їх відношення до певних аспектів життя. Чесна, незламна, вольова, пристрасна.

Аїда – дівчина двадцяти п'яти років, розлучена мати з дитиною. Скептично ставиться до чоловіків через зраду свого чоловіка з її найкращою подругою, яка сталася після народження дитини. Нещасна, принципова, незламна.

Лола — дівчина двадцяти років, яка пішла заробляти у кабаре через невиліковну хворобу своєї матері. Приїхала у Сполучені Штати Америки, як музикантка з Іспанії, з власним музичним гуртом. Обережна, недовірлива, товаришує з Гретою.

Кетрін – дівчина двадцяти двох років, яка не сприймає чоловіків серйозно, через те, що батько покинув їх з мамою, коли їй було десять років. Полюбляє грати почуттями чоловіків, вимагати від них гроші, та розкішне життя.

Атмосфера. Виходячи із сюжету п'єси, складних почуттів між персонажами, та фактом наявності зрадника, можна дійти висновку про потрібну атмосферу вистави – уют гримерної кімнати із ходом дій повинен змінюватись все більшою напругою, недовірою, та небезпекою; глядач повинен передчувати напругу від непередбачуваного фіналу.

2.2. Дійовий аналіз ролі Ази.

Лінія ролі Ази.

Вихідна подія Ази та її запропоновані обставини.

Під час вистави, Аза не часто бере участь в активному обговоренні, вона більше займає позицію уважного спостерігача.

Вихідна Ази подія стає зрозумілою за монологом про День Мертвих, в результаті якого, вона побігла з табору. В Нью-Йорку вона чекає на появу «тих очей» парубка, з яким танцювала на фестивалі. Тобто якщо у багатьох виконавиць у кабаре «Фенікс» вихідна подія може бути пов'язана з нестачею грошей, у випадку Ази абсолютно інша ситуація.

Слід почати перелік причин, які сприяли вибору такої роботи, з обставин економічного характеру.

За даними Інституту міграційної політики Сполучених Штатів, мігрантів, родом з Мексики, налічується приблизно 10.7 мільйонів, що складає 23% від загальної кількості популяції мігрантів в Штатах. Ці відсотки являють собою найбільшу частину іммігрантської популяції.

Нью-Йорк завжди був містом з одною з найбільших концентрацій мігрантів у Сполучених Штатах Америки. З урахуванням того, що Нью-Йорк також вважається одним з найприбутковіших штатів, оренда житла у самому місті не є найдоступнішою навіть для громадян Америки, і майже зовсім не доступною для мігрантів.

Справа в тому, що в контексті зміни місця проживання, мігранти проходять через період «маргіналізації» у новому соціумі. Тому, щоб рухатись далі, слід розібратися у поданому понятті.

Маргінальна особистість, як термін, має латинські корні: «margo» у перекладі українською набуває значення «край», «межа», чи «кордон». Тобто у широкому розумінні слова, особистість такого плану може бути розкритою як та, яка перебуває на краю, на межі різних систем — культур, соціальних цінностей, і яка зазнає їхнього суперечливого впливу.

Маргіналам може бути притаманна девіантна поведінка, тобто та, що не відповідає загальноприйнятим нормам, та асоціальність.

Не слід забувати про те, що зазначена маргіналізація мігрантів торкається суспільств, відкритих до глобалізації, чого не можна сказати про циганську культуру, яка навіть сьогодні може вважатися явищем достатньо закритого типу.

Таким чином, поданий процес дуже чітко розкриває позицію спостерігача Ази, та вибір кабаре-клубу, як місця поточної роботи. Авжеж, окрім того, що поданий заклад стає для неї точкою своєрідного «очікування», це – єдине місце, де вона може почувати себе повноцінною та потрібною у соціумі (не слід забувати про її любов до танців).

Визначення надзавдання та наскрізної дії.

Надзавдання виступає метою, а наскрізна дія – способом досягнення цієї мети; такий зв'язок може вважатися актуальним і для ролі, і для вистави в цілому.

Надзавдання.

Тобто, виходячи з вищенаведеної інформації, нескладно буде виявити надзавдання ролі Ази. Азі треба вийти з маргінального стану, та перетворитися на повноправного члена соціуму не тільки на сцені, чи за лаштунками, але і в своєму буденному житті.

Але це надзавдання – не про обмеження, чи встановлення соціальних рамок, навпаки – це – свобода від самотності. Це її шлях від стану дивакуватої циганки до душевного тепла у спілкуванні.

У день, коли вона побачили «ті очі», вона відчула то тепло, яке вона прагне здобути; тепло, яке не виражається через обмеження, а через свободу дій.

Вона побігла за свободою на День Мертвих, і її вона буде отримувати через соціалізацію в іншому суспільстві.

Наскрізна дія.

Коли Аза розклала карти, вона вже знала що точно станеться, але вона не знала як саме це може трапитись. Протягом усієї п'єси, вона збирала події, які були шматочками загального пророцтва. Її промова: «У палац залетіла голубка... із помаху її крил впаде дах, розіб'ються серця, а голубка скине перо, ставши орлом!» - колективом сприйнялася спочатку як трагедія, потім як несерйозна маячня, але у Ази була своя точка зору.

З цього пророцтва їй стало відомо про скрутні часи, які скоро впадуть на клуб, але вона бачила в цьому також точку особистої трансформації. Про поданий елемент, який героїня усвідомила, можна судити із подальших дій Ази.

Вона почала виконувати своє надзавдання - тобто брала участь у діалогах, та розказала історію свого життя (йдеться про монолог Ази про День Мертвих). Тенденція поводити себе таким чином у героїні до пророцтва ніколи не виявлялася, і про поданий факт свідчать репліки її колег: «Дівчата, Аза ж ніколи такого не говорила...», та «Азо, ти ж нам ніколи не розповідала про себе...».

Отже, з вищенаведених фактів, робимо висновок про те, що наскрізна дія Ази полягає у поступовій соціалізації, яка вбирає в себе розкриття своїх таємниць, та спостереганні за соціально-сприйнятою поведінкою.

Зерно ролі.

Зерном ролі може вважатися найголовніша риса образу, яка має асоціативне підґрунтя. Його найголовніша функція – надавати додаткову інформацію для більш точного розуміння характеру та характерності ролі.

У випадку Ази, із її ромським корінням, дитинством у Мексиці, войовничим характером, різко стверджувальними репліками, як зерно ролі більш за все підходить **ВОГОНЬ**.

Вогонь може палати яскраво та небезпечно, а в очікуванні на добриво, може легенько догорати та створювати домашній затишок.

Ці дві найголовніші характеристики вогню ідеально описують образ Ази! Спочатку вона пристрасно танцює на День Мертвих, а потім вона зустрічає парубка з «тими очима» і губиться у часі та просторі. На тому ж настрої її вириває з натовпу її циганський наречений, б'є її по обличчю, а вона знову перетворюється на велике багаття та тікає «...з табору, міста, та країни...».

Не слід плутати її втечу із боязливою спробою врятувати себе. Якщо б це було так, чи втекла б тоді Аза і з табору, і з міста, і з країни? Навряд чи. Втеча від страху завершився би втечею з фестивалю, і можливо подальшим нез'явленням у таборі, але все одно завершився би поверненням у момент, коли небезпека була би позаду.

Але це - точно не випадок Ази! Якої неймовірної сміливості потребує зміна способу життя назавжди, тим паче у новому соціумі, де усе нове та незнайоме!

Її втеча – жертва, яку вона принесла волі! Її родина, яка ніколи не дізнається що сталося на фестивалі, дружні стосунки, визначеність та стабільність життя, рідна мова, та багато іншого, що вона перетворила на матеріал для жертвоприношення свободі. І безперечно, для неї цей вибір не був простим, авжеж в ньому було закладено стільки болі.

Виходячи із поданого невеликого монологу, в якому Аза зізнається дівчатам про реальні життєві обставини, які її сюди привели, ми можемо зробити висновок про її велику силу та стійкість і незламність її духу. Таким чином, можна обґрунтувати вибір саме **вогню**, як зерна ролі Ази.

Конфлікти

На перший погляд, може здатися, наче у Ази в робочому колективі взагалі немає конфліктів. Однак, насправді, внутрішній конфлікт виникає ще з самого початку, у сцені з її пророцтвом. Слід розібратися у підтекст цієї сцени, з якої ми повільно перейдемо до цитат з матеріалу.

Раміна просить Азу розкласти карти та сказати, чи зможе вона виплатити борг, до них під'єднується Варвара, яка питанням «А що взагалі нас чекає у майбутньому?», інтегрує у приватну розмову стосовно боргу Раміни весь колектив. Внутрішні конфлікти Ази з усіма іншими членкинями шоу-балету «Фенікс» виникають поступово.

Спочатку, Аза каже Раміні, що не бачить, що та зможе колись виплатити свій борг, і відповідно, у Раміни вже з'являється конфлікт до Ази. Це можна пояснити тим, що зазвичай, якщо люди чують від людини не те, чого хочуть почути, вони проецирують негатив від почутого на людину, яка їм це сказала.

Далі, Аза ланцюжком каже, що і Варвара нічого не отримає, потім каже це Лолі, а далі Греті. Ситуація з проектуванням негативу повторюється і в цих випадках.

Слідом за цими невеличкими поринаннями у майбутнє, Аза, не розуміючи що конкретно відбувається, і чому ніхто нічого не зможе отримати, починає відчувати тривогу, адже розуміє, що на всіх чекатимуть фатальні зміни.

Вона дістає фінальну карту, і тоді в неї повністю складається пазл. І тоді вона каже своє пророцтво, яке послуговало основою зав'язки: «У палац залетіла голубка... із помаху її крил впаде дах, розіб'ються серця, а голубка скине перо, і стане орлом!»

Поданий епізод став вирішальним не тільки для композиції твору, але і для побудови конфліктів. В момент, коли Аза щиро розказала про майбутнє, вона була налаштована серйозно, але у результаті, її слова ніхто не сприйняв серйозно. Грета посміялась та сказала, що всі її слова – маячня, Аїда зробила з її слів посміховисько, Кетрін наполягала на тому, що сенс має тільки становище Генрі.

Єдиний, хто хоча б трохи підтримав Азу у той момент – Варвара, яка дійсно хотіла обговорити подану ситуацію, із думкою, що щось дійсно може статись. Тому у фіналі сцени, Аза дістає ще одну карту для Варвари, але бачить, що події, які відбуватимуться далі – будуть зав'язуватись на Варварі – і відлік часу, доки станеться фінальна подія «...а голубка скине перо і стане орлом», починається вже з того моменту. Варвара її запитує «Все добре?», але Аза розуміє, що немає нічого однозначного, і запобігати подальшим подіям вона не збирається, авжеж проти долі іти неможливо. Вона відповідає їй: «Побачимо» та іде додому.

На цьому етапі і з'являється внутрішній конфлікт Ази до кожного. По-перше, дівчата її підняли на сміх, чого вони ніколи собі не дозволяли, і очевидно, вона відчула себе непотрібною навіть у цьому єдиному місці, де вона відчуває себе вільною.

Але повне розуміння того, як працює доля не дало Азі образитися на танцівниць - вона знала, що пізніше дівчата зрозуміють її слова. На жаль, головний конфлікт її життя - маргіналізація (перебування на межі культур), і це непорозуміння із боку соціума, яке її постійно переслідує, тепер виникло і в робочому колективі.

У тій сцені, що зародила конфлікт, на Азу перестали звертати увагу, і можна помітити, що усі пішли по парах, чи групами (включаючи новеньку танцівницю Раміну, яка пішла з Аїдою), а Аза пішла сама. З нею ніхто не попрощався, ніхто їй не побажав гарних вихідних, ніхто не покликав її піти разом. Навіть коли в гримерній кімнаті залишаються всього три дівчини – Грета, Варвара і Аза - Грета

підходить до Варвари, та запитує чи та поїде з нею і Лолою у клуб, і не приділяє ні краплі уваги Азі, яка стоїть сама.

Тобто головний конфлікт Ази – самотність у суспільстві. Його ще можна охарактеризувати, як «протистояння людини та соціуму».

Навколо неї багато людей, але ніхто насправді не хотів би з нею проводити час, і вона не стала би проводити його так, як би їй це запропонували дівчата-танцівниці.

Саме тому і надзавдання Ази – отримати свободу від самотності, здобуття душевного тепла.

Якщо казати про конфлікти окремо, то слід визначити:

Конфлікт з Мері. Подана людина веде себе зухвало, і є тим самим фактором «нехтування особистістю». Аза не виходить з нею у зовнішній конфлікт, але внутрішня напруга є всередині у обох виконавиць. Про це свідчить негатив, який випромінює Мері, коли бачить всіх дівчат навколо Ази. Мері притаманне так зване «магічне мислення», про це свідчить факт, що вона вважає себе нещасною та некою ніким тому, що вона «...віддала своє серце на вітар сцени». Тому можна припустити, що Мері хотіла би, щоб Аза розклала карти і для неї, але виходячи із логіки поведінки Ази, зрозуміло, що вона ніколи би не стала витрачати свої енергію на Мері. І поданий фактор може вважатися причиною, з якої у Мері є прискіпливе ставлення до Ази. Азі, в свою чергу, зовсім не подобається зухвалість Мері, і її потворна поведінка. Але справа у тому, що у цьому конфлікті самотності Мері і Аза дуже схожі: тільки Аза обирає для себе шлях перетворення, а Мері – морального самознищення.

Конфлікт з Аїдою. Хоча подана особа ставиться різко негативно до містики та долі, їй також притаманне «магічне мислення». Воно проявляється у тому, що в усіх життєвих проблемах вона звинувачує чоловіків; тобто Аїда навіть не намагається шукати вихід з певної ситуації, бо в неї завжди є відповідь на кшталт «Всі чоловіки однакові, тому це і сталося». Попри це, Аїда ненавидить езотерику, тому, в свою чергу, бачить в Азі загрозу, та насміхається над нею «...може у неї

дах їде...». Азі це явно не подобається, і через це в Аїді вона, ймовірно, бачить заблудлу душу, яка не стагнує, але деградує.

Конфлікт з Кетрін. Виходячи з п'єси, можна дійти декількох висновків щодо стосунків Ази і Кетрін. В п'єсі Аза ніколи не спілкувалася з Кетрін, з чого можна зробити висновок про можливий внутрішній конфлікт та спостереження Ази за поданим персонажем.

Цілком ймовірно, що Аза не спілкується з Кетрін через те, що в неї немає потреби виконувати своє надзавдання – соціалізацію через подану комунікацію. Авжеж в Кетрін вона бачить нещасну людину, яка сама собі обмежує можливість знайти кохання. Через свою необізнаність у поданому питанні, Кетрін припустилася помилок, які кардинально вплинули на життя вже інших людей. Але весь конфлікт, який зародився в душі Ази до Кетрін, виник, коли Кетрін читала монолог про правильність свого рішення.

Тобто, коли Аза зрозуміла, що Кетрін пишається своїми вчинками, ймовірно, Аза прийшла до висновку, що комунікація з поданим персонажем може тільки загальмувати виконання свого надзавдання.

Конфлікт з Алексом. Як видно з п'єси, в Ази взагалі не прописана комунікація з Алексом. Є вірогідність, що це зумовлено тим, що Аза відчуває його «штучність». З урахуванням того, що ще на початку Аза розказала що трапиться з колективом клубу «Фенікс» у майбутньому, не можна нехтувати її чуттєвістю до прихованого всередині людини.

Таким чином, можна припуститися, що Аза постійно знаходиться в стані аналізу та порівняння фактів, і підозрює, що саме Алекс приховує більше, ніж всі інші.

На мій погляд, подані конфлікти - найголовніші в ролі Ази. Але у будь-якому випадку, їхня інтенсивність не однакова, саме тому, було створено їхнє графічне зображення (див. додаток 1.1).

Характеристика персонажа за допомогою цитат.

Раміна: Азо, ти ж ворожиш?

Аза: Вірно.

Раміна: Розклади карти, правду я кажу, чи брешу... я ще скажи, чи виплачу я борг!

Подана ситуація дає читачеві розуміння про здатність Ази зчитувати карти.

Аїда (про розклади): Знову ці дурниці, як ви в це вірите?

Аїда (після декламування пророцтва): Дівчата, Аза ж ніколи такого не говорила... може в неї дах їде?

Подані репліки свідчать про скептичне ставлення Аїди до виду діяльності і до слів Ази.

Варвара (після слів Аїди про дах): А якщо не їде дах, а з нами дійсно щось трапиться?

Варвара (після того, як залишилася з Азою в гримерці віч на віч): Все нормально?

Збентеженість Варвари вказує не тільки на її довіру до Ази, а і на страх від можливостей Ази.

Грета (після пророцтва Ази): Дівчата, це все маячня!...

Кетрін: Ну якщо з нашим Генрі нічого не станеться, то нам усім не варто морочитися! Кірочко, ти готова?...

Подані репліки свідчать про нехтування персонажами Грети та Кетрін словами Ази, як значущими.

Грета (після крадіжки гаманців): Тоді те, що ти сама заробиш, ділиш на всіх.

Раміна: По руках.

Аїда: Окрім мене.

Аза: І мене! Я хочу собі чисту карму!

Ситуація, яка виникла, свідчить про чесність Ази, і її нехтування брудними видами заробітку. Зрештою, про це свідчать і її слова «Але я ніколи не крала» в монологі про її останній день в Мексиці.

Мері (після того, як побачила усіх дівчат навколо Ази): Номер був слабенький, станцювали незграбно! Ще один прокол і всім мінус в зарплату.

Цей фактор яскраво ілюструє негативне відношення Мері до Ази, яке розбиралося у конфліктах Ази в розділах вище.

Розібравшись з основними засадами п'єси та дійовим аналізом ролі, слід перейти до наступного розділу, в якому розглядатимуться творчий задум образу, та його сценічне втілення.

РОЗДІЛ 3

ТВОРЧИЙ ЗАДУМ ОБРАЗУ ТА ЙОГО СЦЕНІЧНЕ ВТІЛЕННЯ

3.1 Творчий задум образу Ази

Виходячи з вищенаведених фактів, у мене склалося специфічне сприйняття образу Ази. Щоб підсумувати усе вищесказане, слід зібрати усі факти і трансформувати їхнє тлумачення у виразі характеру і характерності.

Характер являє собою сукупність найвиразніших якостей людини. Згідно з розшифровкою поданого терміну, можна легко сформулювати тези про характер Ази.

Відповідно до зерна ролі Ази, яке являє собою вогонь, робимо висновок про те, що Аза жива та імпульсивна (про це свідчать непередбачувана розповідь про своє минуле дівчатам, та її раптовий переїзд в Нью-Йорк). В монолозі вона каже, що вона ніколи ні в кого не крала, що свідчить про непереборність її характеру та чесність.

Характерність у нашому випадку буде являти собою зовнішній прояв непереборності, чесності, імпульсивності Ази. І хоча Аза постійно знаходиться в гримерній кімнаті, вона зовсім мало розмовляє, що вже нас призвело до думки про її постійні процеси аналізу. Таким чином, наступне питання, яке може виникнути – як можна проявити імпульсивність у сидячому положенні без тексту?

Відповідь ховається на поверхні – в активному мовчанні! У такому випадку, не слід забувати про важливість постійного внутрішнього аналізу ситуації, та реагувати на події так, як зреагувала би німа людина.

Задля більш виразного мовчання, є можливість користування картами, які допомогли Азі сформулювати пророцтво.

Це призводить нас до необхідності у визначенні **сценічного завдання**. Воно складається з трьох елементів – мети (чого я хочу?), дії (що я роблю для досягнення мети?), та способу досягнення мети («пристосування», чи як подолати перешкоди на шляху до досягнення мети?).

Виходячи з даних, які у нас є на теперішній час, можна з легкістю дати відповідь на питання кожного з елементів.

Мета – стати вільною від соціальних та економічних затисків суспільства, дотримуючись власних принципів.

Дія – соціалізація у колективі, та блискуче виконання танців, яке впливає на подальшу заробітну плату. Так як ми оцінили, що іммігранти зазнають великих труднощів на шляху до отримання орендного житла, очевидно, що Аза достатньо працює, аби утримувати себе чесним шляхом.

Пристосування – так як в переважній кількості випадків Азі не доводиться якось себе проявити, пристосуванням виступає її чуттєвість до метафізичного світу. Тобто засобом пристосування можуть виступати карти, і декламування частин пророцтва; у сукупності, ці фактори одразу привертають увагу людей навколо, що дозволяє Азі виконувати своє надзавдання.

3.2 Сценічне втілення образу Ази

Спираючись на дані, які були отримані в ході дійового аналізу ролі, я можу від себе додати елемент характерності в образ.

Не слід забувати, що Аза – іммігрант з Мексики, де основною мовою є іспанська, а не англійська. Іспанська мова належить до групи романських мов, як і мова ромів (тобто циганська). Таким чином, можна без складнощів зробити висновок про те, що Аза все життя спілкувалася не англійською мовою, яка вживається в Нью-Йорку.

Відповідно до цього, я можу від себе додати легкий акцент, з яким може спілкуватися Аза – не забуваємо враховувати, що їй тільки двадцять років, ситуація з нареченим також не могла статися задовго до часу подій, описаних в п'єсі.

Виходячи з цього, може виникнути інша проблема – іспанський акцент англійської мови, при реальних обставинах відігравання п'єси українською мовою. Але у такому випадку, слід краще розібратися у зовнішніх проявах цього акценту в англійській, та адаптувати їх до української вимови.

Іспанській мові притаманні виразний звук «р», та завжди тверда «л» - ці два фактори найбільше впливатимуть на вимову англійською – адже в англійській звук «л» може бути м'яким, та «р» вимовляється набагато менш виразно.

За умов накладання цього акценту на українську, ситуація зі звуком «л» простіша ніж, з «Р», адже в українській, так само як і в англійській, звук «л» може бути і м'яким, і твердим.

Трошки більш складна ситуація зі звуком «р», який в українській мові також достатньо виразний. Але і це можна вирішити – поданий звук я планую гіперболізувати, вимовляючи подвійну «р».

Наступним важливим аспектом у втіленні образу я вважаю пластику персонажа, саме тому зараз я розкрию особливості пластики Ази (див. додаток 1.2).

Слід почати з того, що не зважаючи на вогняний темперамент Ази, для втілення я обрала не різкість у рухах, а повільність. Для мене це обґрунтовано можливістю реалізації контрасту у темпі та ритмі Ази.

Тобто темп дій Ази не буде високий, але внутрішня напруга, тобто ритм буде перевищувати всі можливі значення. Для мене реалізація цього завдання

буде ще і експериментом у налаштуванні психофізики, тому вважаю таке пластичне рішення вірним.

А тепер слід підбити підсумки усього аналізу, тому пропоную перейти до наступного розділу.

ВИСНОВКИ

Виходячи з вищенаведеної інформації, яку було отримано у процесі аналізу драматургічного матеріалу «Фенікс» авторства Софії Котляр, можна легко дійти декількох висновків.

По-перше, було здійснено ідейно-тематичний аналіз: визначено тему та ідею, сформульовано основні засади проблематики.

По-друге, було визначено як саме впливає символізм назви на сприйняття п'єси в цілому; було визначено специфіку жанру.

Далі було визначено композицію і запропоновані обставини п'єси, розглянуто взаємовідносини між персонажами, та визначено атмосферу вистави.

Після цього в ході дійового аналізу ролі, було визначено вихідну подію, запропоновані обставини, конфлікти, надзавдання, наскрізну дію та зерно ролі.

І в останньому розділі було виявлено характер, характерність і сценічне завдання ролі; після цього було розглянуто темп, ритм ролі та додаткові елементи характерності.

Подана робота допомогла у практичній реалізації образу Ази за п'єсою С. Котляр «Фенікс», адже проблеми, що у ній порушувалися, призвели до пошуку нових пристосувань та сценічних рішень.

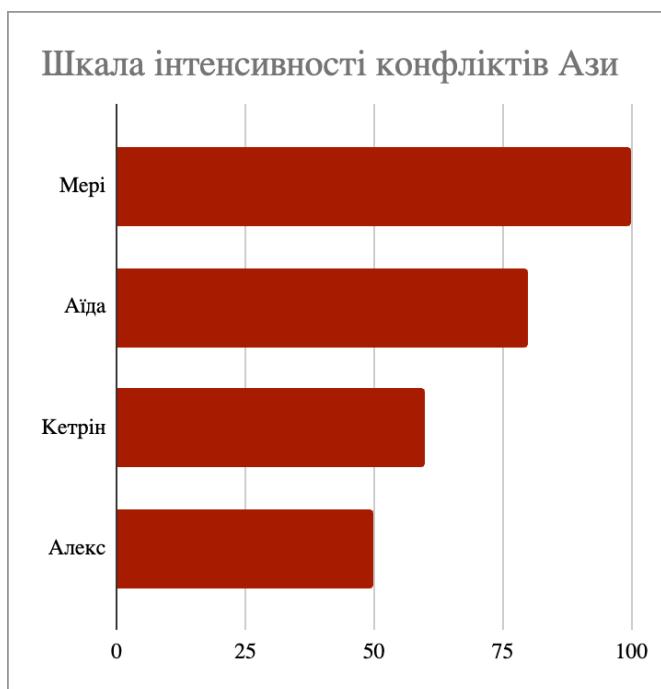
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Барнич М. Майстерність актора: техніка «обману»: навч. посіб. Київ: Ліра-К, 2016. 304 с.
2. Вовкун В. Мистецтво режисури масових видовищ. Київ, 2020. 362 с.
3. Вороніна К.В. Основи перекладацького анотування та реферування текстів різних типів і жанрів: навч. посіб. Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2013. 120 с.
4. Зайцев В. П. Майстерність артиста і ведучого: навч. посіб. Київ: НАКККиМ
5. Зайцев В. Режисура естради та масових видовищ: навчальний посібник. Київ. Дакор, 2006. 13 с., 146 с.
6. Захава Б., Міронов К. Робота режисера; пер. з рос. М. Дібровенка; ред. Гр. Портнов. Харків : Мистецтво, 1937. 94 с.
7. Кнебель М.Й. Про дієвий аналіз п'єси і ролі. Львів, 2020.
8. Крижанівський О. П. Історія стародавнього Сходу: Підручник. —Київ: Либідь, 2000-2002-2006. — 592 с.
9. Присухін С. І., Філософія: Навчальний посібник. - Київ: КНЕУ, 2006. - 208 с.
10. Станіславський К. Робота актора над собою / Факсимільне видання Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2015. 671 с.
11. Batalova J., Frequently Requested Statistics on Immigrants and Immigration in the United States - Washington: The online journal of the Migration Policy Institute, 2024. URL: <https://www.migrationpolicy.org/article/frequently-requested-statistics-immigrants-and-immigration-united-states-2024#:~:text=The%2010.7%20million%20U.S.%20residents,from%2029%20percent%20in%202010.>
12. Chechov M. On the technique of acting. New York: Harper, 1953.

13. Fitzsimmons E. G. New York City Hid Realities of Homelessness Crisis, Report Finds - New York: The New York Times, 2024. URL: <https://www.nytimes.com/2024/01/09/nyregion/homeless-shelter-system-investigation.html>
14. Stanislavski C. An Actor's Handbook. New York: Taylor & Francis Group, 1963.

ДОДАТКИ

Додаток 1

1.1 Графічне зображення інтенсивності розглянутих конфліктів Ази

1.2 Реалізація особливостей пластики Ази на сцені Національної Академії керівних кадрів культури та мистецтв